

Färre haschkaféer men samma politik

Publicerat i Narkotikafrågan nr 2, 2003

Allt fler Holländare söker hjälp för sitt narkotikamissbruk, men ingen tror att politiken kommer att ändras.

Narkotikafrågans reporter Pelle Olsson har återigen tagit pulsen på världens mest drogliberala land.

Text: Pelle Olsson.

Efter det holländska nyvalet i början på året blev Kristdemokraterna, det största partiet och bildar nu en koalitionsregering med Socialdemokraterna. (Tidigare bestod regeringen av Socialdemokrater och liberaler.) Som oppositionsparti har Kristdemokraterna kritiserat den liberala narkotikapolitiken, men frågan är hur partiet kommer att agera i regeringen.

– Jag är besviken på hur Kristdemokraterna hittills har agerat i drogfrågan, säger André Rouvoet, partiledare för det ortodoxa partiet Kristna Unionen, till Narkotikafrågan. Bland annat har den nytillträdde kristdemokratiska socialministern gjort uttalanden som visar att hon vill återuppta de avbrutna försöken med utskrivning av legalt heroin.

André Rouvoets eget parti är starkt emot både heroinförsök, haschkaféer och övrig liberal politik, men Kristna Unionen har bara 3 platser av 150 i parlamentet.

Inte heller drogforskaren Jaap van der Stel, som skrivit flera böcker om alkohol- och drogpolitik bland annat på uppdrag av holländska socialstyrelsen, tror att det blir någon ändring av politiken efter regeringsbytet.

– Kristdemokraterna har en schizofren roll, säger han. Centralt vill de nog förbjuda alla coffee shops, men det är kommunerna som reglerar frågan i praktiken. De kristdemokrater som har makten i kommunstyrelserna tror att stängda coffee shops kommer att öka den illegala marknaden och det vill de slippa i sina hemkommuner.

Färre haschkaféer

Antalet coffee shops har i vilket fall minskat kraftigt under den förra regeringens tid. Från 1179 år 1997 till nuvarande 805 haschkaféer. En av orsakerna är drogturismen, det vill säga att unga människor från grannländerna reser till Holland för att köpa och röka cannabis. Enligt Metro 030331 översvämmas gränstaden Venlo av unga haschsugna tyskar. Eftersom invånarna i Venlo tycker att drogturisterna är störande har myndigheterna stängt flera coffee shops vilket bara har ökat trängseln i de fem som återstår och gatuhandeln har ökat. För att hålla tyskarna borta från centrum planeras att bygga två stora coffee shops en bit utanför staden. I folkmun kallas dessa etablissemang för McDope (McKnark) eftersom det skulle bli någon slags snabbservering av drogerna. De ansvariga i Venlo ha dock fått kalla fötter och projektet kommer antagligen att läggas ner.

Även i Maastricht längst i söder har man länge arbetat aktivt med att begränsa antalet coffee shops. Staden har ett utsatt läge för drogturister med bara några kilometer till den belgiska gränsen, några mil till den tyska och tio mil till den franska. Ett tag fanns det 30 coffee shops i staden som har cirka 120.000 invånare. Folk i Maastricht klagade över drogturisternas framfart; skrik och skrån på nätterna, övernattnings i parkerna, snatterier och felparkerade bilar.

– Idag har vi 17 coffee shops och inga nya tillåts att öppna, säger Jasperina de Jonge som ansvarar för kontrollen av haschkaféerna i Stadshuset i Maastricht.

De lokala politikerna vill dock inte ha bort dem helt.

– Drogerna finns ju där i alla fall, säger de Jonge. Om kaféerna stängs kommer den illegala försäljningen att öka.

Avbön från kändisvärlden

Under senare år har det publicerats allt fler tidningsartiklar som är kritiska den liberala synen på narkotika. Att psykiatrikern Jim van Os (se intervju här intill) får komma till tals med sina påståenden om sambanden mellan cannabis och psykos är ett trendbrott i holländska media. Ett annat exempel på detta är en öppenjärtig artikel av den kände journalisten Ad Fransen som gör avbön för sitt kokainmissbruk. "Det gjorde mig till en cynisk och asocial person", skriver han i *HP/De Tijd*, en vänstertidskrift som annars mest har narkotikaliberala texter. Ad Fransens artikel väckte ont blod i hans egna kretsar. En hel yrkeskår av kokainsniffande mediakändisar kände sig utpekade av den nidsbild han målade upp av deras umgängesstil och drogvanor.

En annan inflytelserik tidskrift *Intermediair* tog strax före jul upp problem med droger på arbetsplatsen, framför allt i tjänstemannayrken. Också det ett kontroversiellt ämne. "Påtänd vid datorn" löd rubriken. Bland annat avfärdas myten att man blir mer kreativ och mer energisk av lite kokain. Det stämmer att man får större självförtroende, men forskning visar att man också gör betydligt fler misstag

Framför allt pekar artikeln att detta är ett problem som ingen vågar tala om i Holland.

Kokainet ökar mest

Avslöjandena om kokainmissbruk och kokain på jobbet stämmer väl överens med den senast publicerade statistiken över narkotikasituationen i Holland (National Drug Monitor 2002). Den visar att problemen fortsätter att förvärras och att kokainmissbruket ökar mest. År 1990 var det bara 8 procent av de klienter som sökte hjälp för narkotikaproblem på någon öppenvårdsmottagning som hade kokain eller crack som huvudproblem. År 2000 hade andelen ökat till 22 procent samtidigt som antalet kokainklienter hade femfaldigats.

För cannabis var ökningen av antalet öppenvårdsklienter mycket stark i början på 90-talet men har nu stabiliserats på runt 3500 personer per år. Det är 11 procent av alla narkotikaklienter. Antalet regelbundna cannabisrökare - som rökt senaste månaden - fortsätter dock stadigt att stiga. Från 326.000 år 1997 till 408.000 fyra år senare. Av dem beräknas 30.000 - 80.000 ha ett "problematisk bruk". Det är alltså bara en bråkdel som söker hjälp. Av statistiken framgår också att antalet "cannabisincidenter" i Amsterdam t.ex. ambulans transporter eller akuta besök på sjukhus hela tiden ökar. Från 122 år 1992 till 289 år 2001.

I början på 90-talet sökte cirka 13.000 heroin- och andra opiatmissbrukare hjälp på öppenvårdsmottagningarna. De utgjorde då 80 procent av alla klienter. År 2001 var antalet 17.066, den högsta siffran någonsin, men andelen hade sjunkit till 62 procent eftersom missbruket av annan narkotika har ökat desto mer.

Antalet besökare på mottagningarna som använder amfetamin eller ecstasy är runt ett tusen per år och har minskat under senare år.

Ungefär 27.500 personer söker hjälp för sitt narkotikamissbruk varje år. För tio år sedan var antalet cirka 16.000. Därför är det lite märkligt att holländarna i andra sammanhang hävdar att de bara har mellan 25.000 och 30.000 tunga narkomaner och att detta antal inte har ökat nämnvärt.